

گفت‌وگوی
روزنامه صبا با
محمد اسفندیاری،
کارگردان سینما:

هنرمند باید زیبایی‌های

مقاومت ملت را بازنمایی کند

وطن، خاک و میهن خود عشق داشته باشد و در برابر بیگانه‌ای که با نگاه پلید قصد دارد خاک ما را جایجا کند یا ارزشی را از ما بگیرد، بایستد. این موضوع باید تبیین و یادآوری شود. کار سینما در درجه اول «یادآوری» است. بسیاری از مفاهیم بدیهی و عقاید فطری ما، به دلیل پیچیدگی‌های زندگی، مسائل روزمره و بی‌مهری‌هایی که از جامعه، حکومت یا اطرافیان دریافت می‌کنیم، به فراموشی سپرده می‌شوند. هنرمند باید یادآوری کند که با وجود بی‌مهری‌ها و ناملایمت‌ها، ما بر سر چیزی ایستاده‌ایم که اگر نبود، پرورش نمی‌یافتیم و آن خاک و مادر است.

○ و جنگ فرصت این شناخت را برای شما به وجود آورد؟

جنگ برای من بیش از هر چیز فرصتی فراهم کرده تا با خودم خلوت کنم و خودم را مرور کنم؛ فکر می‌کنم این فرصت برای همه وجود دارد. فرصتی برای مرور عقاید، باورها و اراده‌ها تا ببینیم چقدر واقعی هستند. جنگ فرصت داد تا «مردم واقعی» را بشناسیم؛ مردمی که باورها، سواد و تاریخ کشورشان را نه از تلویزیون ماهواره‌ای که به پرز برق وصل است، بلکه از وجود خود می‌گیرند و حتی با قطع برق، همچنان غیور و عزتمند هستند. این فرصت برای من و مردم عزیزمان فراهم شد تا خود واقعی‌مان را عیان کنیم، خود واقعی‌مان را بشناسیم و دوستان خوبمان را تشخیص دهیم.

○ با این دیدگاه آیا دوربین فیلمبرداری در دست شما، به اندازه تفنگ یک سرباز در خط مقدم برای پیروزی در این جنگ اثرگذار است؟

اگر قرار باشد فیلمی درباره حوادث این جنگ بسازم، قطعاً مخاطب آینده را در نظر می‌گیرم؛ مخاطبی که درباره سال ۱۴۰۴ و عید ۱۴۰۵ چه تصویری خواهد داشت. باورهای ما، از جمله باور به مقدس بودن جنگ تحمیلی هشت ساله، تا حد زیادی توسط سینما شکل گرفت.

○ از نگاه بسیاری از تحلیلگران جنگ با آمریکا و رژیم صهیونیستی، جنگی است بین «کفر و ایمان». سینمای دینی چگونه می‌تواند این مفهوم را شعاری و کلیشه‌ای نشان ندهد و واقعیت ملموس ایمان در میدان نبرد را به تصویر بکشد؟

بله، جنگ ما جنگ بین دو جبهه است؛ جبهه‌ای کاملاً باطل و جبهه حق. بزرگان ما، سرداران و رهبران با خون خود ثابت کردند که اگر این دفاع مقدس نبود، در خانه‌های خود پنهان می‌شدند، جان خود را حفظ می‌کردند تا سخنرانی کنند و پیروزی را اعلام کنند. بزرگان ما به پیروی از سیدالشهدا (ع) و امام حسین (ع) ثابت کردند که اگر حقی در کار است، جان خود را فدای آن می‌کنند و زندگی با ذلت را ترجیح نمی‌دهند و رفتن را مقدس و سعادت‌مندانه می‌دانند.

من این اتفاق را در کشور می‌بینم و گمان نمی‌کردم روزی برسد که عاشورا و کربلا را به وسعت یک کشور ببینم. عزیزانی که تکیه‌گاه‌های زنده ما بودند، دشمن قصد داشت آن‌ها را از ما بگیرد و این اتفاق رخ داد. اما برای همه ثابت شد که کربلا چگونه رخ می‌دهد. خدا را شکر می‌کنم که این مصادیق را به عنوان یک فیلمساز که قابلیت روایت دارد، در پیش چشم‌انم می‌بینم و از نزدیک لمس می‌کنم تا بتوانم برای نسل بعدی تلنگری باشم و یادآوری کنم که امیدوارم دیگر این اتفاق تکرار نشود.

در شرایطی که کشور درگیر نبردی سخت و تمام‌عیار با ائتلاف آمریکا و اسرائیل است، سینما و هنر جایگاهی ویژه در صحنه دفاع فرهنگی و روانی پیدا کرده‌اند. محمد اسفندیاری، کارگردان سینما، در گفت‌وگویی با اشاره به شرایط حساس کنونی، معتقد است که هنرمند وظیفه دارد آینه‌دار زیبایی‌های ملت و مقاومت آن‌ها باشد. او بر این باور است که جنگ فعلی فرصتی شده تا «ایرانی واقعی» دوباره شناخته شود و سینما باید تبیین‌کننده چشم‌انداز پیروزی و ایستادگی باشد. مشروح این مصاحبه را در ادامه می‌خوانید.

سمیرا جعفری

گفت‌وگو

○ این روزها مردم از هنرمندان توقع واکنش‌هایی متفاوتی دارند. قبل از هر چیز می‌خواهم بدانم وظیفه هنرمند در شرایط کنونی چیست؟

من معتقدم هنر واقعی، به کمال رساندن و به زیبایی رساندن پدیده‌ها در این عالم است و به تعبیری، «آینه‌داری» است. هنرمند یعنی کسی که زیبایی وجود دارد و او آن را بازنمایی می‌کند. با این تفسیر، اگر بخواهیم درباره جنگ و عزم یک ملت برای مقاومت صحبت کنیم، تکلیف مان بسیار روشن است. کافیهست هنرمند، فیلمساز و مستندساز صرفاً آینه را به سمت مردم بگیرد و زیبایی‌های ملت را نشان دهد. آنچه من تجربه کردم و در خروجی دوستان رسانه‌ای دیدم، این است که مردم همه چیز را بسیار بهتر از ما انجام می‌دهند. مردم در میدان، مخاطرات و لزوم دفاع از وطن را بسیار بهتر از هنرمندانی که در گوشه خلوت نشسته‌اند و با تخیل احساسی را منتقل می‌کنند، درک و روایت می‌کنند. بنابراین وظیفه ما همان آینه‌داری برای آنان است.

○ فکر می‌کنید زبان سینمای ما برای نشان دادن عظمت جنگ با قدرتی مثل آمریکا آماده است یا نیاز به تحول بنیادین در فرم و محتوا

○ دشمن در این جنگ قطعاً از جنگ روانی و رسانه‌ای برای شکستن اراده مردم استفاده می‌کند. سینمای ما چه سلاحی برای خنثی‌سازی این جنگ روانی دارند؟

ما به عنوان نیروهای رسانه‌ای کشور، با هر نگاه و عقیده سیاسی، بیش از هر چیزی باید حدود و قواعد میهن‌دوستی را تعریف کنیم. نخست باید بر این باور باشیم که یک ایرانی باید به

